

Keuze uit de aanwinsten

Afb. 1 en omslag. Kabinet van eikehout, gefineerd met notenwortelnotehout.

H. 245 cm, Br. 197 cm, D. 68,5 cm.

NEDERLAND, vermoedelijk AMSTERDAM, 3de kwart 18de eeuw.

Opm.: De versieringsmotieven van dit rijk gesneden, buitengewoon krachtig gewelfde meubel tonen vele overeenkomsten met die op een staand horloge in het Rijksmuseum, waarvan de wijzerplaat is getekend door de Amsterdamse horlogemaker Adam Heymuys (inv.nr. 1967-144; J. Zeeman, *De Nederlandse staande klok*, Assen/Amsterdam 1977, pp. 115-116, afb. 90-91). Vermoedelijk zijn beide meubelen in dezelfde Amsterdamse werkplaats ontstaan. Een nauw met het kabinet verwante hoekkast met in het bovengedeelte een indeling van consoles bevond zich vroeger in de verzameling van de graaf van Rosebery.

Herk.: Veil. Hugo Ruef, München 21/23-6-1989, nr. 2657, met afb.; Kunsthandel S. Stodel, Amsterdam. Aankoop met steun van de Rijksmuseum-Stichting, 1989 (inv.nr. 1989-16).

I

2

Afb. 2. Twee kandelaars van zilver.

H. 21,5 cm, Br. 10,9 cm.

Gew. a: 327 gr.; b: 330 gr.

UTRECHT, N.V. KON. UTRECHTSE FABRIEK VOOR ZILVERWERK C. J. BEGEER, 1904, naar ontwerp van A. F. GIPS.

Merken: Minervakop met B (keurkamer Utrecht), leeuw 1, jaarletter K = 1904, meesterteken CB boven vijfster in vierkant = N.V. Kon. Utrechtse Fabriek voor Zilverwerk C. J. Begeer, essaieursteken HA aaneen met 1 in rechthoek = R. L. Hora Adema, Utrecht.

Opm.: Een zelfde paar werd vervaardigd voor, en getoond op, de Wereldtentoonstelling te Parijs in 1900. Het is afgebeeld in C. J. A. Begeer en M. J. Brinkgreve, *Een eeuw edelsmeedkunst 1835-1935*, z. pl. [1935], afb. 81, waarbij vermeld staat, dat de stukken geciseleerd zijn door M. Fleur. Het open model kandelaar toont verwantschap met de Franse florale art nouveau en staat in de Nederlandse edelsmeedkunst van omstreeks 1900 op zichzelf.

Tent.: Ontluikende kunstnijver-

heid in Nederland 1885-1920, Utrecht (Centraal Museum) 1943, nr. 10; *Nederlands zilver 1815-1960*, Den Haag (Haags Gemeentemuseum) 1960-1961, nr. 221, met afb.

Litt.: W. Koonings, *Negentiende-eeuws zilver*, Zeist/Antwerpen 1964, afb. 55.

Herk.: Familie Begeer; Particuliere verzameling. Aankoop met gelden van de Belpoort-Familienstiftung te Zürich, 1990 (inv.nr. 1990-6).

Afb. 3. Juwelendoos van gedeeltelijk verguld zilver met ivoor en amethyst, aan de binnenzijde bekleed met paars fluweel.

H. 18,2 cm, Diam. 14 cm.

Gew. 1027 gr.

VOORSCHOTEN, fa. J. M. VAN KEMPEN EN ZOON, 1916, naar ontwerp van J. J. WARNAAR.

Merken: Leeuw 1, meesterteken VK onder maansikkel in vierkant = fa. J. M. van Kempen en Zoon.

Opm.: Tegelijk met de doos werd de ontwerptekening ervoor aangekocht (potlood en aquarel, 300 x 249 mm, Rijksprentenkabinet, inv.nr.

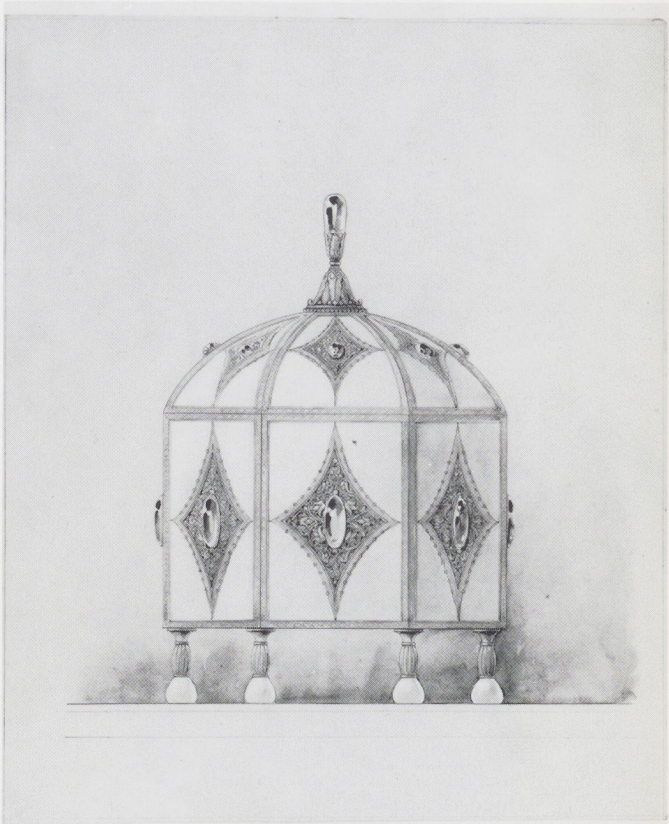
RP-T-1990-70, afb. 3a). De uitgevoerde doos wijkt in details van deze tekening af.

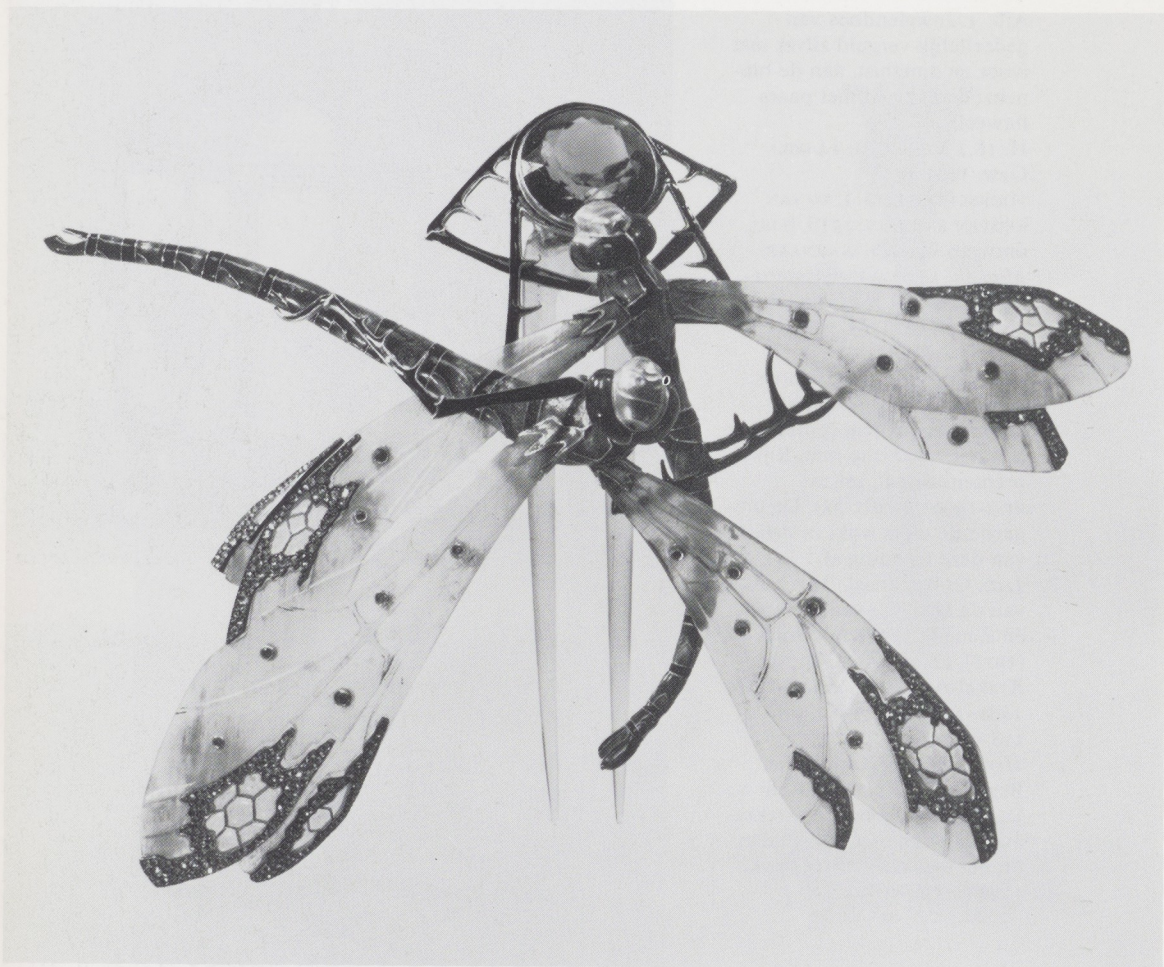
Litt.: C. B[randes], 'Het werk van de fa. J. M. van Kempen en Zonen', *Levende kunst* 1 (1918), afl. 4, afb. p. 69; A. Krekel-Aalberse, *Modern zilver 1880-1940*, z.pl. 1989, pp. 178-179, pl. XIX.

Herk.: Fa. van Kempen en Begeer; Fa. Schaap juweliers, Den Haag; Particuliere verzameling. Aankoop met gelden uit het legaat P. Bruggeman, 1990 (inv.nr. 1990-8).

3

Afb. 4. Haarkam van hoorn,
goud, smaragd, diamant,
citrien en email.

H. 11,2 cm, Br. 15,4 cm.

PARIS, ca. 1904, door LUCIEN
GAILLARD.

Merken: Gestempeld: L. GAIL-
LARD, genummerd: 7683.

Litt.: M. Guillemot, 'Quel-
ques bijoux de L. Gaillard',
Art et Décoration 16 (juli-
december 1904), afb. p. 133.

Herk.: Veil. Christie, Genève
16-11-1989, nr. 479, met afb.
Aankoop met steun van Helios
Houdstermaatschappij te
Amsterdam, 1990 (inv.nr.
1990-1)

Afb. 5. Twee vaasjes van porselein, veelkleurig beschilderd onder de glazuur.

H. 13 cm.

DEN HAAG, ROZENBURG, 1902, de beschildering naar ontwerp van J. M. G. HAKKART.

Merken: Gestempeld in grijs: kroon, Rozenburg, ooievaar, Den Haag; geschilderd: zon (= 1902), werkordernummer 100, JH in monogram (= J. M. G. Hakkart); in reliëf: modelnummer 153.

Opm.: Hoewel de vaasjes een paar vormen, zijn de bloemen op het ene exemplaar rood en op het andere blauw gekleurd.

Herk.: 'Geschenk van jkvr.

S. F. en jkvr. H. C. Teding van Berkhout te Bergen (N.-H.) en Amsterdam, 1987 (inv.nr. 1987-17).

5

Afb. 6. Vaas van glas, beschilderd in groen en zwart.

H. 21,4 cm, Diam. 11,5 cm.

HAIDA, JOHANN OERTEL & CO., ca. 1910, naar ontwerp FACHSCHULE HAIDA.

Merken: Gebouw met twee torens waarboven OCo (OC dooréén) en waaronder

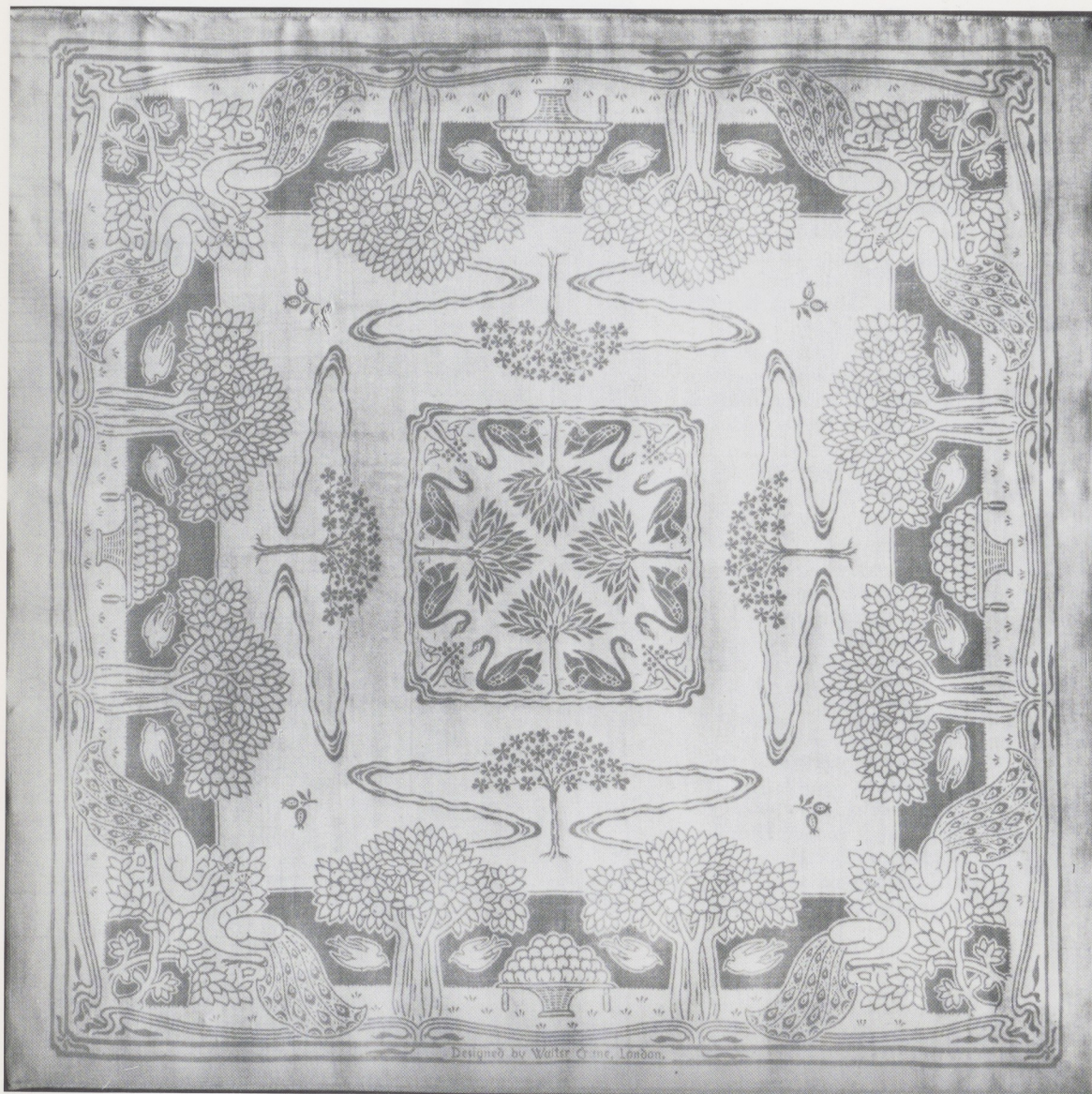
HAIDA = Johann Oertel & Co.

Herk.: Veil. Vendue-Huis der Notarissen, Den Haag

7/9-11-1989, nr. 1038. Aankoop 1990 (inv.nr. 1990-2).

6

7

Afb. 7. Servet van wit linnen damast met een patroon van zwanen, bomen, pauwen en vruchtenmanden.
 H. ca 71 cm, Br. ca. 71 cm.
 LONDEN, FA. JOHN WILSON'S SUCCESSORS LTD., ca. 1900-1905, naar ontwerp van WALTER CRANE.

Merken: Ingeweven: *Designed by Walter Crane, London.*

Opm.: Maakte deel uit van een stel van een tafellaken en zes servetten, waarvan het laken en twee servetten werden aangekocht. De weverij van John Wilson's Successors Ltd. was gevestigd te Lurgan in Ierland.

Herk.: Veil. Sotheby, Amsterdam 12-12-1989, nr. 448, met afb. Aankoop 1990 (inv.nr. 1990-3).

8

Afb. 8. INDIA, RAJASTAN, BIKANER (tweede helft 17de eeuw). Zittende vrouw met lotusbloem voor een huis. Dekverf en goud, 317 × 203 mm.

Opm.: Miniaturen van Bikaner

vertonen invloed van de verfijnde Mogol-stijl. Deze miniatuur illustreert een tekst van een *Ragini*, een gedicht dat met muziek verband houdt, in dit geval de *Malavashri Ragini*.

Litt.: J. Bautze, *Indian miniature paintings*, Amsterdam (Galerie Saundarya Lahari) 1987, nr. 19.

Herk.: Geschenk van de heer S. K. Chirimar, Amsterdam, 1990 (inv.nr. RP-T-1990-17).

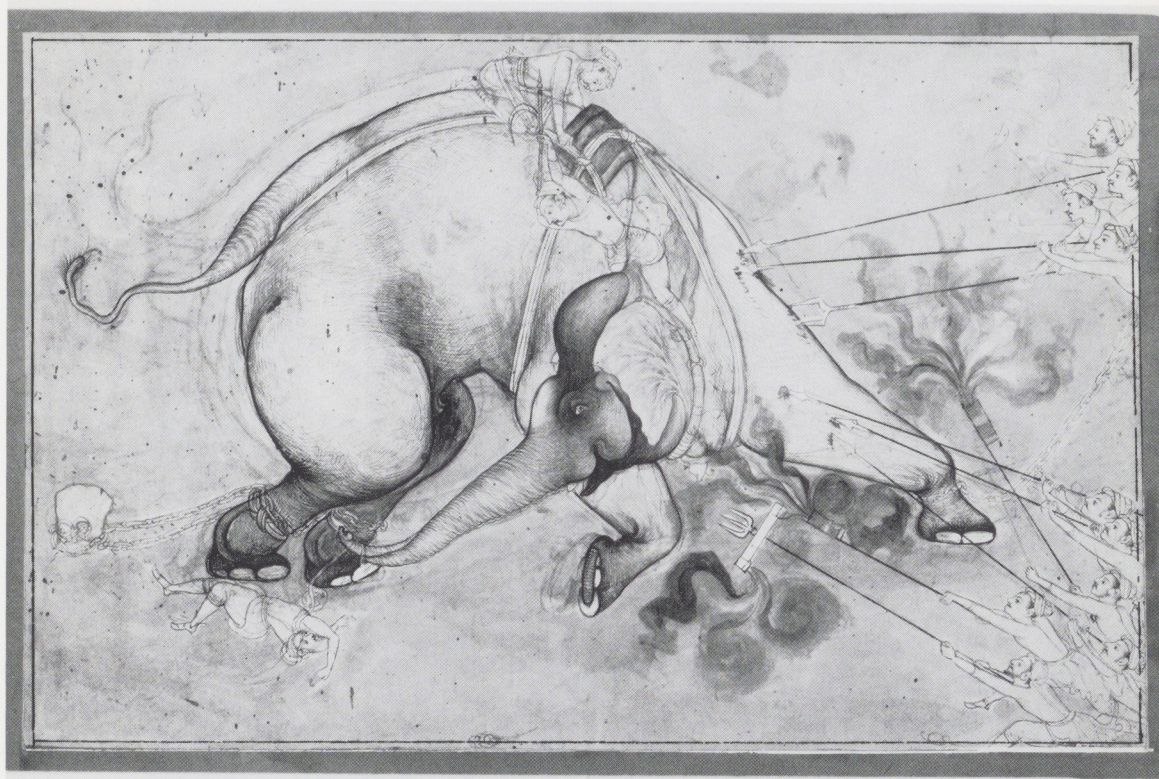
9

Afb. 9. INDIA, PUNJAB, MANKOT
(ca. 1720-1730).

Portret van Ajmat Dev van
Mankot, een waterpijp rokend.
Penseel in grijs, een weinig
kleur, ca. 195 × 290 mm.

Opn.: In Mankot werden,
naar het voorbeeld van
Mogolportretten, zittende en
dikwijls rokende heersers en
hovelingen uitgebeeld. Er is
een aantal in dekverf uitge-
werkte portretten van Ajmat
Dev bekend (W. R. Archer,
*Indian paintings from the Pun-
jab hills*, Londen/New York/
Delhi 1973, afb. 33, 34 en 38;
Arts of India, Victoria & Albert
Museum, Londen 1990, afb.
124).

Herk.: Geschenk van de heer
S. K. Chirimar, Amsterdam,
1990 (inv.nr. RP-T-1990-11).

10

Afb. 10. INDIA, RAJASTAN,
KOTAH (ca. 1720).

De wild geworden olifant
Khujjaya.

Penseel in grijs, waterverf in
rood, geel en wit, goudverf (in
het oog), over een schets in
zwart krijt, opgeplakt met een
rand van rood papier,
192 x 300 mm. In verso
opschrift: *hathi patasyahi*
Khujjaya (keizerlijke olifant
Khujjaya).

Opm.: Sedert het eind van de
17de eeuw zijn tekeningen van
beesten en jachttafereelen ken-
merkend voor de kunst van
Kotah. De tekening behoort
tot een groep van zeer verfijnd
en uitvoerig weergegeven oli-
fantten (zie Milo Cleveland
Beach, *Rajput Painting at*
Bundi and Kota, Ascona 1974,
afb. 71 e.v.).

Herk.: Kunsthandel Michael &
Henrietta Spink, Londen.
Aankoop 1991 (inv.nr.
RP-T-1991-7).

11

Afb. 11. INDIA, RAJASTAN,
KOTAH (1753).

Portret van Maharajah
Moham Singhji.

Dekverf en goud, 290 × 215
mm. Opschrift op de rand met
de naam van de geportret-
teerde en de datum 1753.

Opm.: Sedert het eind van de
17de eeuw kwam in Kotah,
waar tevens een voorliefde
voor het weergeven van dieren
bestond, de portretkunst tot
bloei. Deze miniatuur is daar-
van een gedateerd voorbeeld.

Herk.: Geschenk van de heer
S. K. Chirimar, Amsterdam,
1991 (inv.nr. RP-T-1991-4).

Afb. 12. INDIA, RAJASTAN,
JAIPUR (?) (eind 18de eeuw).

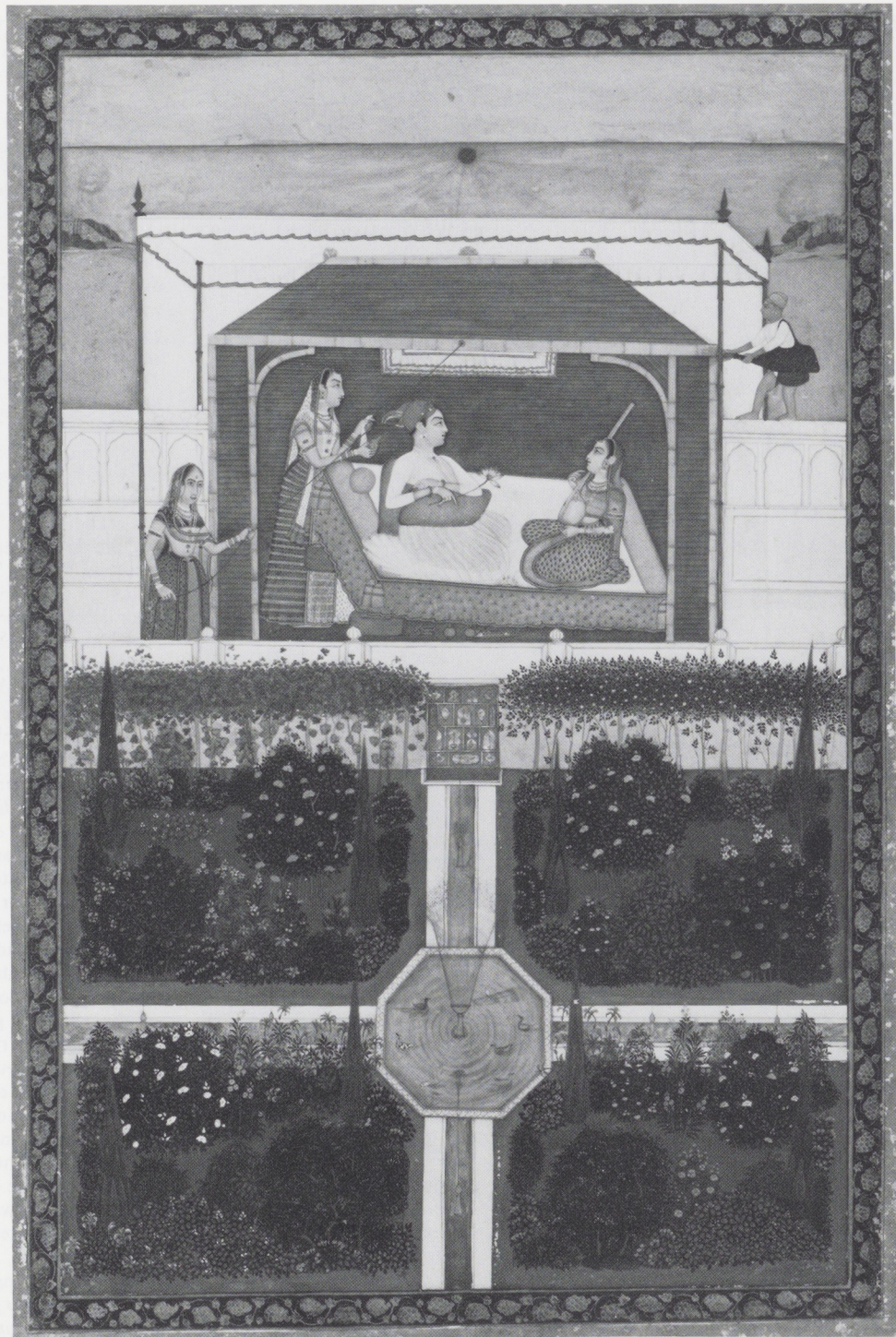
Jyeshtha (de zomermaand).

Dekverf en goud, 305 × 210
mm; gemonteerd op een blad
van 440 × 312 mm.

Opm.: Deze miniatuur is waar-
schijnlijk een illustratie bij een
Barahmasa-serie, waarin de
twaalf maanden worden geka-
rakteriseerd door verschillende
amoureuze activiteiten.

Litt.: J. Bautze, *Indian Mini-
ature Paintings*, Amsterdam
(Galerie Saundarya Lahari)
1987, nr. 41.

Herk.: S. K. Chirimar, Amster-
dam. Aankoop met steun van
de Rijksmuseum-Stichting,
1990 (inv.nr. RP-T-1990-10).

13

Afb. 13. INDIA, DECCAN of RAJASTAN (18de eeuw). Portret van de Groot-Mogol Farrukhsiyar. Dekverf en goud, 281 × 190 mm. In verso 18de-eeuws opschrift in het Nederlands: *den Mogolsen koning Farokhsied.*

Opm.: Mogol miniaturen uit de tijd van Farrukhsiyar, die regeerde van 1712 tot 1719, vertonen een strakke vormgeving, die ook in deze latere versie tot uiting komt. De mogelijkheid is geopperd, dat het blad een copie is uit de Punjab-architectuur.

Herk.: Geschenk van de heer S. K. Chirimar, Amsterdam, 1991 (inv.nr. RP-T-1991-5).

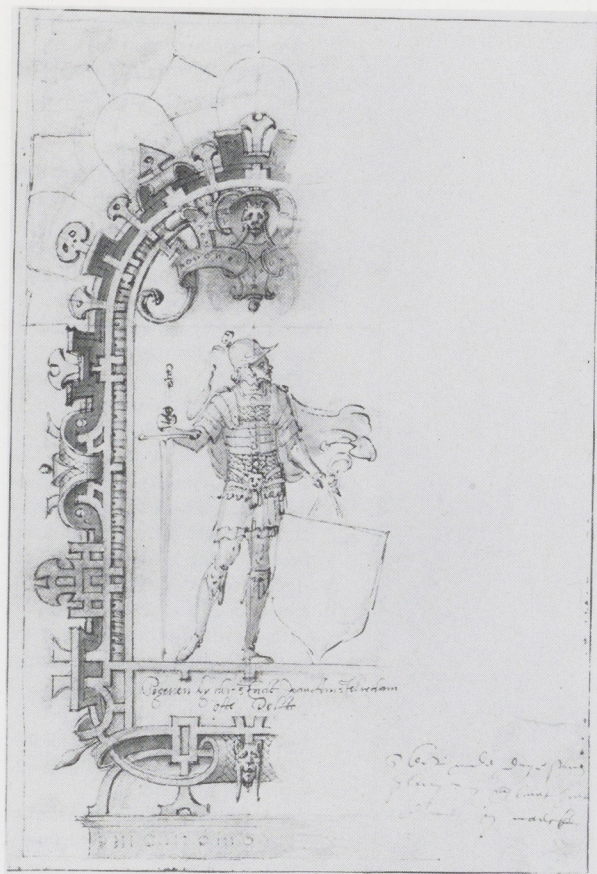
Afb. 14. DIRCK PIETERSZ. CRABETH (werkzaam in Gouda, ca. 1540–1574).

Ontwerp voor een gebrandschilderd raam met een schilddrager.

Pen in zwart, penseel in grijs, over een schets in zwart krijt, 274 × 187 mm. Onder de figuur geannoteerd: *Gegeven by der stad van Amstelredam / ofte Delft.* Rechts onderaan geannoteerd: *verbeter (?) in de drye staende / glaesen ende laet hier / helmen in maecken.*

Opm.: Deze en de zes volgende tekeningen (afb. 15–20) zijn afkomstig uit de verzameling die de Amsterdamse kunsthandelaar L. A. Houthakker in een periode van meer dan vijftientig jaar voor zijn eigen genoegen heeft bijeengebracht. Alle bladen uit deze verzameling hebben één eigenschap gemeen: ze hebben een 'dienende functie'. Houthakkers collectie bestaat uit ontwerpen voor architectuur, plafond- en wanddecoraties, meubelen en alle denkbare andere vormen van kunstnijverheid. De meeste verzamelaars hadden voor dergelijke tekeningen nauwelijks belangstelling. 'Weeskinderen van de kunst' heeft Houthakker zijn tekeningen dan ook ooit in een vraaggesprek genoemd. Mede dankzij de ruime steun van de Rijksmuseum-Stichting konden zeven tekeningen uit de verzameling Houthakker worden verworven, die in hun verscheidenheid het veelzijdige karakter van deze collectie, die nu weer over de wereld verspreid raakt, enigermate weerspiegelen.

Litt.: Peter Fuhring, *Design into Art. Drawings for Architecture and Ornament. The Lode-*

14

wijk Houthakker Collection, Den Haag 1989, 1, nr. 650, met afb. en afb. in kleuren op p. 418.

Tent.: Wanden en plafonds.

Tekeningen uit de verzameling Lodewijk Houthakker, Nijmegen (Museum 'Commanderie van Sint Jan') en Haarlem (Vleeshal) 1985, nr. 12a, met afb. (als Wouter Pietersz. Crabeth);

Kunst voor de Beeldensstorm, Amsterdam (Rijksmuseum) 1986, nr. 242B, met afb.

Herk.: Verz. Tulkens, Brussel; Verz. L. A. Houthakker, Amsterdam; Kunsth. Hazlitt, Gooden & Fox, Londen. Bruikleen van de Rijksmuseum-Stichting, 1991 (inv.nr. RP-T-1991-10).

15

Afb. 15. DIRCK PIETERSZ. CRABETH (werkzaam in Gouda, ca. 1540-1574).

Ontwerp voor een gebrandschilderd raam met de apostel Andreas.

Pen in bruin-grijs over een schets in zwart krijt, 282 x 170 mm.

Opm.: De tekening met de apostel Andreas is een ontwerp voor één van de dertien kleine glazen in het koor van de Goudse St. Janskerk. In deze glazen zijn de twaalf apostelen, met in hun midden Christus als Salvator Mundi, voorgesteld. Het Andreasglas dateert van na de brand in de kerk van 1552.

Het andere ontwerp (afb. 14)

kon tot nu toe niet met een uitgevoerd glas in verband worden gebracht. De stiling van de schilddrager met zijn bovenmatig slanke, lange gestalte doet vermoeden dat deze tekening wat later – omstreeks 1560-1570 – ontstond dan het ontwerp met de H. Andreas.

Litt.: Fuhring 1989, 1, nr. 649, met afb.

Tent.: Nijmegen / Haarlem 1985, nr. 12b, met afb. (als Wouter Pietersz. Crabeth); Amsterdam 1986, nr. 242A, met afb.

Herk.: als afb. 14 (inv.nr. RP-T-1991-9).

Afb. 16. JACOBUS BUYS
(Amsterdam 1724–1801).
Ontwerp voor de decoratie
rond de wijzerplaat van een
klok.

Penseel in grijs en zwart, over
een schets in grafiet, 463 × 300
mm. In verso, links onderaan,
geannoteerd: Buys.

Opm.: De tekening is het ont-
werp voor de, door Buys zelf
uitgevoerde, beschildering
rond de wijzerplaat van een
rijk geornamenteerde klok,
vervaardigd door de Amster-
damse horlogemaker J. G.
Gruning. De klok, die zich
thans bevindt in de Lady
Lever Art Gallery in Port Sun-
light, bestaat uit twee delen:
een hoge pedestaal met daarop
de eigenlijke klok. Buys is
slechts in één onderdeel van
zijn ontwerp afgeweken: hij
veranderde het ornament
onder de wijzerplaat enigszins.
Litt.: J. W. Niemeijer, 'A
Dutch Organ Clock at Port
Sunlight', *Apollo* 96 (1972), pp.
438–440, afb. 4; Fuhring 1989,
1, nr. 505 met afb.

Tent.: *Dessins exposés chez Ber-
nard Houthakker*, Amsterdam
1963, nr. 12.

Herk.: Verz. L. A. Houthakker,
Amsterdam; Kunsth. Hazlitt,
Gooden & Fox, Londen. Bruik-
leen van de Rijksmuseum-
Stichting, 1991 (inv.nr.
RP-T-1991-15).

17

Afb. 17. PIERRE THOMAS LE CLERC (Le Clère; Parijs ca. 1740–na 1796).

Ontwerp voor een kostuumprent.

Pen in bruin-zwart, penseel in bruin, over resten van een schets in grafiet, 256 × 186 mm.

Opm.: Tot op heden ging de tekening door voor een werk van Claude-Nicolas Desrais. Ze is het ontwerp voor plaat YY 266 in *Gallerie des Modes et Costumes Français Dessinés d'après Nature, Gravés par les plus Célèbres Artistes en ce genre ...*, een omvangrijke reeks kostuumprenten, uitgegeven door Esnauts en Rapilly in de jaren 1778–1787 (*Galerie des Modes et Costumes Français ...*, Réimpression accompagnée d'une préface par M. Paul Cornu, Paris z.j., dl. III, afb. 184). De prent, geëst door Pierre Charles Baquoy, draagt het opschrift *le Clère Inv.* Het ontwerp moet dus van de hand van Pierre Thomas Le Clerc (Le Clère) zijn, een kunstenaar die een groot aantal tekeningen voor de *Gallerie des Modes* leverde.

Litt.: Fuhring 1989, 1, nr. 677, met afb. (als Desrais).

Herk.: Verz. L. A. Houthakker, Amsterdam; Kunsth. Hazlitt, Gooden & Fox, Londen. Aankoop 1991 (inv.nr. RP-T-1991-13).

Afb. 18. JEAN DÉMOSTHÈNE DUGOURC (Versailles 1747–1825 Parijs). Ontwerp voor een kroonluchter.

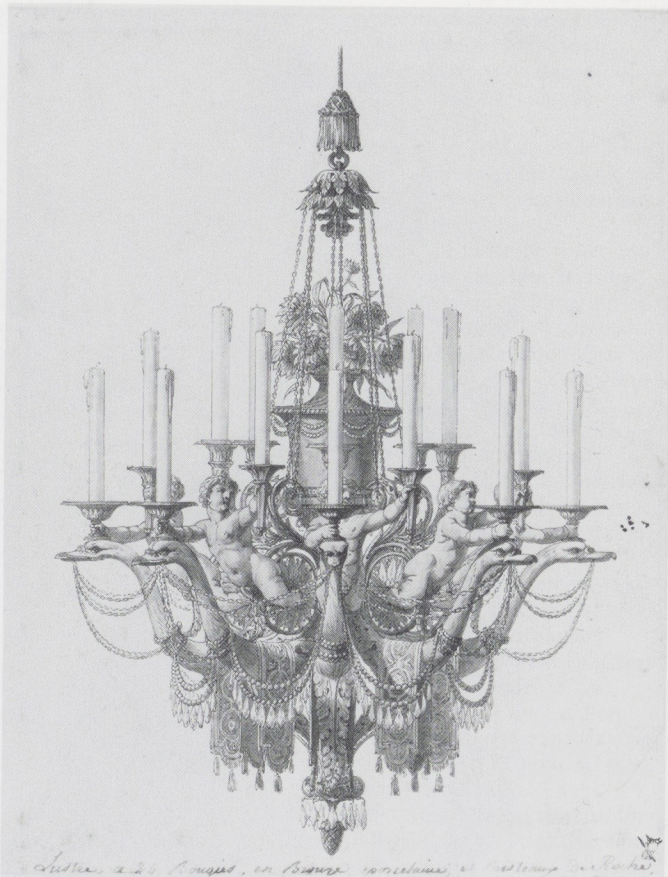
Pen in zwart, penseel in grijs, blauw en geel, 256 × 198 mm. Onderaan geannoteerd: *Lustre, a 24. Bougies, en Bronze, porcelaine, et Cristeaux De Roche.*

Opn.: In het verleden werd dit ontwerp toegeschreven aan de zwager van Dugourc, François-Joseph Bélanger. Een calque van de tekening, vroeger in de verzameling Tassinari en Châtel, draagt echter het opschrift *J. D. Dugourc Invenit. 1784* (cat. tent. *De Dugourc à Pernon*, Lyon (Musée historique des Tissus) 1990–1991, p. 24, met afb.) Dit en verscheidene andere ontwerpen van Dugourc waren bestemd voor een paleis van de groothertog van Rusland, de latere tsaar Paul I. De ontwerpen werden echter nooit uitgevoerd.

Litt.: Fuhring 1989, 1, nr. 596, met afb.; Cat. tent. *De Dugourc à Pernon*, Lyon (Musée historique des Tissus) 1990–1991, p. 25, met afb.

Tent.: *A New World. Neo-Classical Drawings from the Collection of Lodewijk Houthakker*, Amsterdam, Oberlin (Allen Memorial Art Museum) 1986, nr. 7, met afb. (als Bélanger). *Herk.*: Kunsth. P. & D. Colnaghi, Londen, 1973; Verz. L. A. Houthakker, Amsterdam; Kunsth. Hazlitt, Gooden & Fox, Londen. Aankoop met steun van de Rijksmuseum-Stichting, 1991 (inv. nr. RP-T-1991-12).

Afb. 19. GIROLAMO MAZZOLA-BEDOLI (Viadana ca. 1510–ca. 1569 Parma). Ontwerp voor een plafond- en wanddecoratie. Pen en penseel in bruin, gehoogd met witte dekverf, op blauw papier, 207 × 351 mm.

18

In het midden onderaan genummerd: 31.

Opn.: Lange tijd werd aangenomen dat de tekenaar van dit bekoorlijke tafereel moest worden gezocht in de omgeving van Niccolò dell'Abate, totdat Oberhuber een toeschrijving voorstelde aan Girolamo Mazzola-Bedoli, een leerling van Parmigianino. Vooral het brede gelaatstype der figuren en de vele rondartelende putti zijn karakteristiek voor de kunstenaar; dergelijke ventjes bevolken in groten getale Bedoli's fresco's in het schip van de Dom te Parma (zie Ann Rebecca Milstein, *The Paintings of Giro-*

lamo Mazzola Bedoli, New York/Londen 1978, afb. 161–174). Het is niet bekend of het ontwerp ooit ten uitvoer werd gebracht.

Litt.: Konrad Oberhuber, 'Project for a ceiling decoration', in: Fuhring 1989, 1, p. 178; Fuhring 1989, nr. 149, met afb. en afb. in kleuren op p. 173.

Tent.: *Wanden en plafonds. Tekeningen uit de verzameling Lodewijk Houthakker*, Nijmegen (Museum 'Commanderie van Sint Jan') en Haarlem (Vleeshal) 1985, nr. 11, met afb. (als Atelier van Niccolò dell'Abate).

Herk.: Verz. J. Evelyn; Veil. Christie, Londen 6-7-1977, nr.

19

20

3, met afb. (als Omgeving van Niccolò dell'Abate); Verz. L. A. Houthakker, Amsterdam; Kunsth. Hazlitt, Gooden & Fox, Londen. Bruikleen van de Rijksmuseum-Stichting, 1991 (inv.nr. RP-T-1991-11).

Afb. 20. THOMAS ROWLANDSON (Londen 1756-1827). Vier karikaturale koppen.

Pen in grijs, penseel in grijs, rood, geel en blauw, 271 x 463 mm.

Opm.: Ontwerpen voor vier uit een reeks van achttien karikaturale koppen met attributen, door Rowlandson zelf in prent gebracht en uitgegeven door R. Ackermann in 1800 (*Thomas Rowlandson 1756-1827, Exhibition of Watercolours and*

Prints, Londen (Richard Green, Frank T. Sabin) 1980, nr. 91, de gehele reeks afgebeeld). Elke prent bevat drie koppen met onderschriften. De jager (derde van links) is terug te vinden op nr. 2 van de serie en voorzien van het onderschrift *Tally! Ho! Rum!* De dokter (*Physicorum*), de waard (*Publicorum*) en de Non (*Nunina*) staan tezamen op prent nr. 3. Drie andere tekeningen met ontwerpen voor de reeks bevinden zich in het Lyman Allyn Museum, New London (Connecticut). *Litt.*: Fuhring 1989, 1, nr. 122, met afb. en afb. in kleuren op p. 156.

Tent.: *Master Drawings Exhibited by Bernard Houthakker*, Amsterdam 1970, nr. 61, met afb.; *Dessins de Maîtres Anciens chez Hélène Aymonier*, Parijs 1971, nr. 29, met afb. *Herk.*: Verz. S. Sabin; Verz. L. A. Houthakker, Amsterdam; Kunsth. Hazlitt, Gooden & Fox, Londen. Bruikleen van de Rijksmuseum-Stichting, 1991 (inv.nr. RP-T-1991-14).

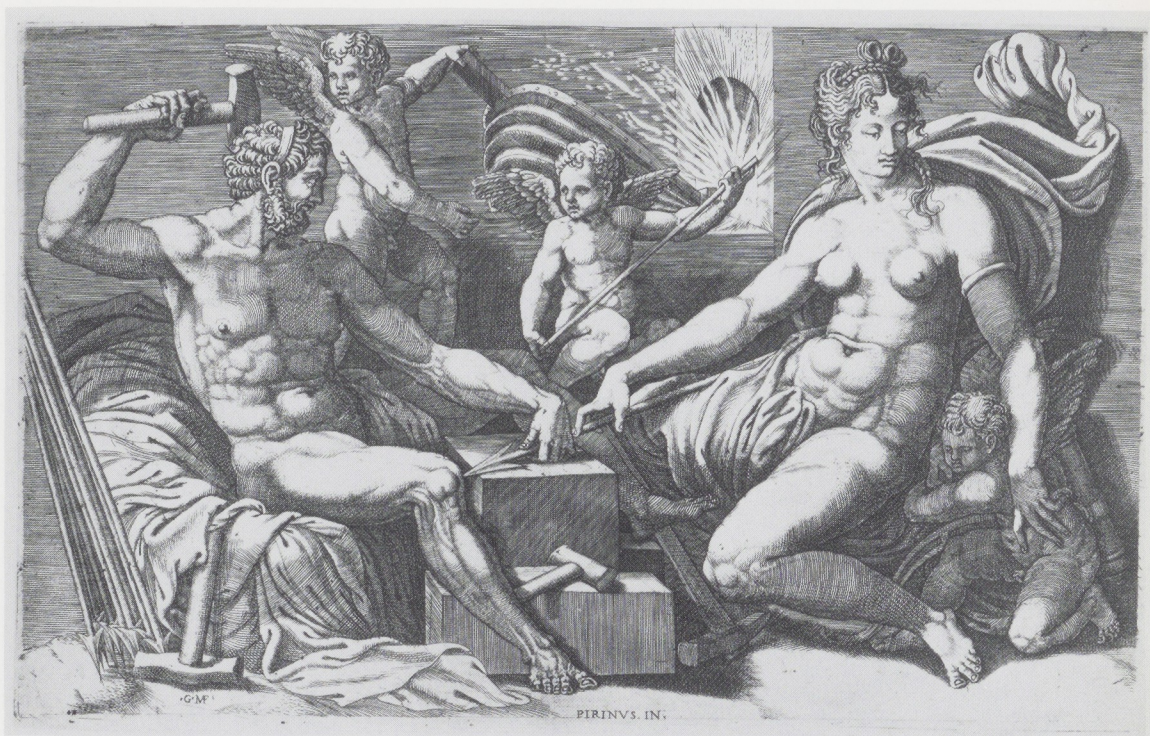
Afb. 21. MONOGRAMMIST LH
(werkzaam ca. 1530).
Het martelaarschap van de
H. Sebastiaan.

Kopergravure, 135 × 102 mm.
Gemonogrammeerd midden-
onder: LH. Rechtsonder met
pen nummer: 27.

Opm.: De Monogrammist LH
was in de literatuur tot nu toe
alleen bekend van een even-
eens uiterst zeldzame gravure,
*De onthoofding van Johannes
de Doper* (Bartsch VII, p. 542,
nr. 1; Albertina, Wenen). De
kleine, nieuw ontdekte prent,
die blijkens de boogschutters
het Martelaarschap van de
H. Sebastiaan voorstelt en niet
de Geseling van Christus, ver-
toont een gevarieerde graveer-
techniek waarin vooral het
stippelwerk en de arceringen
opvallen. De weergave van de
houten dakconstructie is over-
tuigend. Verder is de vrij
primitief ogende prent nogal
ongelijkmatig ingeïnk. De stijl
maar ook de compositie met
de twee afgesneden figuren in
de voorgrond versterken het
vermoeden dat de maker
afkomstig is uit de omgeving
van de in Mechelen werkzame
Frans Crabbe (ca. 1480–1553).
Herk.: Kunsth. C. G. Boerner,
Düsseldorf. Aankoop uit het
F. G. Waller-Fonds, 1991
(inv.nr. RP-P-1991-28).

21

22

Afb. 22. GIORGIO GHISI
(Mantua 1520–1582 Mantua)
naar PERINO DEL VAGA
(1501–1547).

Venus en Vulcanus in de
smidse, III de staat (4).

Kopergravure, 192 × 310 mm.
Gemonogrammeerd linkson-
der: *G.M.F.*; middenonder:
PIRINVS. IN.

Opn.: Hoewel Ghisi deze
prent getuige het opschrift
maakte naar een ontwerp van
Perino del Vaga is geen teke-
ning of schilderij van deze
kunstenaar met dezelfde com-
positie bekend. Het ontwerp
waarbij Venus haar echtgenoot
een helpende hand biedt kan
een toespeling zijn op de
huwelijksrouw.

De gravure is een van de zeer
weinige van Ghisi die in de
verzameling tot nu toe ontbra-

ken. Blijkens een notitie in
pen aan de achterzijde is de
prent al in de 17de eeuw in
Nederland geweest. Een han-
delaar vroeg er toen 10 stui-
vers voor.

Litt.: Bartsch xv, p. 405, nr.
54; M. en R. E. Lewis, *The
Engravings of Giorgio Ghisi*,
New York 1985, pp. 86–87,
nr. 19.

Herk.: Kunsth. P. Prouté,
Parijs. Aankoop uit het
F. G. Waller-Fonds, 1991
(inv.nr. RP-P-1991-42).

23

Afb. 23. CHRISPIJN VAN DEN BROECK (Mechelen 1524–1591 Antwerpen).
Christus op de Olijfberg, 1576.
Ets, 176 × 240 mm. Gemonogrammeerd linksonder: *Cri. IV* en gedateerd: 1576.

Opm.: Deze nachtsceñe gaat terug op Albrecht Dürer die met zijn houtsneden voor menig moment uit de passie van Christus een iconografisch model heeft geschapen. Christijn van den Broeck heeft het onderwerp zelf nog eens verbeeld in zijn in ets en clair-obscuurhoutsnede uitgevoerde passiereeks (Hollstein 39) en er bestaat ook een anonieme prent naar deze meester met een vrijwel identieke encene-

ring. Deze werd in 1988 met het zogenaamde Heemskerck-album door het Rijksprentenkabinet aangekocht (T. A. Riggs, *Hieronymus Cock. Printmaker and Publisher*, New York/Londen 1977, nr. 21). Volgens Nagler, die de nieuw verworven ets als enige heeft beschreven, bestaat er ook een staat met het adres van Claes Jansz. Visscher, maar het is ook mogelijk dat hij Van den Broecks monogram abusievelijk als zodanig geïnterpreteerd heeft.

Litt.: G. K. Nagler, *Die Monogrammisten*, dl. II, München 1860, pp. 237–238, nr. 638.
Herk.: Kunsth. C. G. Boerner, Düsseldorf (Neue Lagerliste

95, 1990, nr. 12). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1990 (inv.nr. RP-P-1990-403).

Afb. 24. ANDREAS BRETSCHNEIDER III (Dresden ca. 1578–na 1640 Leipzig).
Spaanse edelman in een landschap.
Ets, 128 × 83 mm. Gemonogrammeerd op een steen in de voorgrond: *AB*.

Opm.: Het prentwerk van Andreas Bretschneider bestaat voor een groot gedeelte uit illustraties voor Henning Gross, een uitgever die in Leipzig gevestigd was. Deze Spaanse edelman wordt met een groot stadsgezicht van Leipzig en enkele portretten

24

tot de op zichzelf staande prenten gerekend, al kan men zich afvragen of het etsje niet tot een reeks met verschillende kostuums behoord heeft. Het landschap in de achtergrond dat niet specifiek Spaans aandoet is nog geheel in de trant van vroegere Duitse landschapetsers als August Hirschvogel en Hans Lautensack.

Litt.: Thieme Becker IV, p. 591; Hollstein (German) IV, p. 156, nr. 44.

Herk.: Kunsth. C. G. Boerner, Düsseldorf (Neue Lagerliste 95, 1990, nr. 24). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1990 (inv.nr. RP-P-1990-404).

Afb. 25. CHRISTOPH OERI (Zürich 1599-1637).

Nar met narrenstaf en zotskolf, 1612.

Kopergravure, 194 × 150 mm. Gesigneerd in de linker- en rechterbenedenhoek: Chr: Öri, gedateerd bovenaan: 1612.

Op de schriftrol: *Welcher sich lasst weiss beduncken, Der ist in Narheit schon ertruncken.*

Opm.: Dit is de enige prent die van de Zwitserse goudsmid Christoph Öri bekend is en voorsnog is het ook een unicum aangezien behalve het nieuw verworven exemplaar geen andere afdrukken gelokaliseerd zijn. Öri's voorbeeld was een gravure naar ontwerp van Jacques de Gheyn (Holl-

stein 112) met twee narren waarvan hij er één copieerde. De toevoegingen bestaan uit het onderschrift waarin tegen lichtzinnigheid gewaarschuwd wordt en uit de bijen die de nar omzwermen en die wel vaker op de zwakke geestelijke gesteldheid of dubieuze gedachten van de voorgestelde wijzen.

Litt.: C. Brun, *Schweizerisches Künstlerlexikon II*, Frauenfeld 1908, pp. 489-490; J.P. Filedt Kok, 'Jacques de Gheyn II. Engraver, designer and publisher', *Print Quarterly* VII (1990), p. 379 onder nr. 112; Hollstein (German), xxx, p. 126, nr. 1. *Herk.*: Kunsth. J. Fach, Frankfurt am Main (cat. 47, 1990,

26

nr. 45). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1990 (inv.nr. RP-P-1990-165).

Afb. 26. ROBERT WILLEMSZ DE BAUDOUS (Brussel ca. 1575–ca. 1644 Amsterdam). Havenscène met de Val van Icarus.

Kopergravure, 318 × 456 mm. Gesigneerd midden onder: R. D. Baudous sc., rechts het adres: N. de Clerk ex. In de marge: *Quicunq Icaro defigis lumina Casu*,

Discito Daedaleis maac post hunc credere verbis, en: *Wie swerelts doolhof vliet, en niet en wil versinken In der ellenden zee, die moet (naer goeden raet) In alles matich sijn: want*

onmaet siet vergaet, Te veel, heeft al te veel Icaren doen verdrincken.

Opm.: Deze zeer zeldzame prent van De Baudous ver- toont enige verwantschap met de tekeningen van Claes Claesz van Wieringen, al is het fantastisch gehalte hoger. Dat is hier gepast aangezien het geheel niet als een natuurge- trouw havengezicht moet wor- den opgevat. Door de toevoe- ging van Daedalus en de omlaag stortende Icarus heeft het landschap een allegorische betekenis gekregen die onder- streept wordt met de tekst waarin tot matigheid wordt aangespoord. De combinatie van de schepen met Icarus en de werklieden in de voorgrond

stemt op een frappante wijze overeen met Pieter Bruegels schilderij in Brussel zodat men zich afvraagt of Baudous' gra- vure niet bij de interpretatie van dat werk zou moeten wor- den betrokken.

Litt.: Hollstein I, p. 187, nr. 79. *Herk.*: Kunsth. R. E. Lewis, Larkspur Landing, Californië. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1991 (inv.nr. RP-P-1991-25).

27

Afb. 27. PIETER BAST (Antwerpen ca. 1570–1605 Leiden).

De tocht van de kinderen Israëls uit Egypte naar Kanaän.

Ets, 290 × 490 mm. Gesigneerd linksonder: P bast F.

Opschrift: *Tabula Geographica, in qua Israeilitarum, ab Aegypto ad Kenananaeam usque protectiones omnes, et stationes describuntur auctore Pet: Planc: en: Geographische beschrijvinge der Heirtochten ende Rustplaatsen der kinderen Israels, treckende uijt Egypten int Land van beloften. Gedruckt tAmstelredam by Ian Evertss. Cloppenborch, Met Privilegie voor 8. Iaeren.*

Opn.: Dit blad maakt deel uit van een serie van vijf kaarten

van gebieden rond het oostelijk deel van de Middellandse Zee en een plattegrond van Jeruzalem.

De kaarten zijn gegraveerd door Baptista Doetecum naar ontwerpen van Petrus Plancius en werden bijgebonden in de *Biblia: dat is de gantsche Heyligher Schriftoere / grondelick ende trouwelick verduytschet*, Leiden 1614. Dit is de tweede kaart uit de serie van zes en diende bijgebonden te worden voor Numeri 33. De randen bevatten de titel en vijftien bijbelse taferelen. Van enkele van deze voorstellingen kon recentelijk aangetoond worden dat ze ontworpen zijn door David Vinckeboons. Het thans verworven exemplaar draagt

de signatuur van Pieter Bast, doch is in de literatuur over deze kunstenaar niet terug te vinden.

Litt.: E. Laor, *Maps of the Holy Land: Cartobibliography of Printed Maps, 1475–1900*, New York/Amsterdam 1986, pp. 81–82; W. C. Poortman, *Bijbel en prent*, dl. 1, *Boekzaal van de Nederlandse bijbels*, 's-Gravenhage 1983, p. 186. Zie verder J. F. Heijbroek en M. Schapelhouman (red.), *Kunst in kaart. Decoratieve aspecten van de cartografie*, Utrecht 1989, pp. 68–70; S. K. Bennett, 'Drawings by David Vinckeboons as Models for Ornamenting Bible Maps', *Mercury* (1989), nr. 10, pp. 15–25.

28

Afb. 28. MICHEL-FRANÇOIS DAN-
DRÉ-BADON (Aix-en-Provence
1700–1783 Parijs).

Het begraven der doden.
Ets, 178 × 210 mm. Gesigneerd
onderaan in de marge:

D'André inv. et fecit.

Opm.: Van de in totaal zes
etsen die van Dandr -Bardon
bekend zijn, bezat het Rijks-
prentenkabinet tot op heden
uitsluitend het naar Anthonie
van Dyck gecopieerde portret
van Johannes Snellinks. Ver-
moedelijk hangt *Het begraven*

der doden samen met een
geschilderde cyclus die de
kunstenaar omstreeks
1725–1726 heeft uitgevoerd in
het atelier van zijn leermeester
Jean-François de Troy in
opdracht van een oom van
Bardon. Van vier van de vijf
schilderijen uit die cyclus is de
verblijfplaats onbekend maar
de ets zou de compositie kun-
nen weergeven waarvan ons
de 18de-eeuwse titel *La Peste*
is overgeleverd. De figuur met
de lantaarn en het rechts in

het verkort liggende lijk
komen ook voor op Dandr -
Bardons schilderij *Tobias die
een dode begraaft* (Chol 1987,
nr. 7), waarnaar ook een prent
is gemaakt.

Litt.: M. Roux, *Bibliothèque
Nationale. Inventaire du Fonds
Français. Graveurs du XVIIIe
siècle*, Parijs 1949, dl. vi,
pp. 7–8, nr. 3; D. Chol,
*Michel-François Dandr -Bar-
don ou l'apog e de la peinture
en Provence au XVIIIe siècle*,
Aix-en-Provence 1987, p. 116,

29

nr. 162, en pp. 75-76, nrs. 4-5.
Herk.: Kunsth. P. Prouté,
 Parijs (cat. 93, 1990, nr. 448).
 Aankoop uit het F. G. Waller-
 Fonds (inv.nr. RP-P-1991-392).

30

Afb. 29 en 30. AUGUSTIN DE
 SAINT-AUBIN (Parijs 1736-1807
 Parijs).

Au moins soyez discret
 en: *Comptez sur mes serments*,
 iide staat (5).

Ets en gravure, 364 × 261 mm.
 Beide gesigneerd midden
 onder: *Aug. de St. Aubin delin.*
et sculps.t. Afb. 29 met een
 aanzet in pen tot het latere
 onderschrift: *Au moins* en
 boven de putto: *Il ne voit pas*
le précipice. Afb. 30 opschrift
 boven de putto: *il emporte la*
rose.

Opn.: Hoewel Augustin de
 Saint-Aubin ook veel naar
 andermans ontwerp heeft
 gewerkt zijn deze twee gelief-
 den getuige het opschrift eerst
 door hemzelf getekend. Vol-
 gens de overlevering betreft
 het geïdealiseerde portretten
 van de kunstenaar en zijn

vrouw die *à la mode* poseren.
 Er bestaan latere staten van de
 prenten waarop de titels zijn
 gegraveerd maar de nieuw ver-
 worven bladen zijn proefdruk-
 ken vóórdat de laatste hand
 eraan was gelegd.

Litt.: E. Bocher, *Les gravures*
françaises du XVIIIe siècle.
Catalogue raisonné... Augustin
de Saint-Aubin, Parijs 1879,
 nrs. 406-407.

Herk.: Kunsth. R. E. Lewis,
 Larkspur Landing, Californië.
 Aankoop uit het F. G. Waller-
 Fonds (inv.nrs. RP-P-1991-26
 en 27).

32

Afb. 31. CARLO LASINIO
(Treviso 1759–1838 Pisa)
naar KANCHSIUS (?).

Portret van Edouard Gautier-Dagoty.

Kleurenmezzotint, 493 × 429 mm. Op de banderol: *Portrait d'Edouard Dagoty inventeur de la gravure en couleurs né à Paris l'An. 1745. mort à Florece l'8. Maj 1783. En: Pent par Kanchsius Gravé, et dessinée par Lasinio Imprimé par Labresis.* In de rechterbenedenhoek met pen: No. 4.

Opm.: Dit portret werd van vier platen gedrukt en is een hoogtepunt in de geschiedenis van de kleurenmezzotint.

Doordat het aangekochte exemplaar zo prachtig bewaard is gebleven, weerspiegelt het nauwgezet het geschilderde of mogelijk in pastel uitgevoerde voorbeeld waarnaar het is ontstaan. De voorgestelde wordt hier aangeduid als de uitvinder van de kleurenmezzotint maar voorzover bekend komt die eer Jacob Christoph Le Blon (1667–1741) toe, in wiens atelier Jacques Fabien Gautier-Dagoty, Edouards vader, enige tijd werkzaam is geweest (O. M. Lilien, *Jacob Christoph le Blon, 1667–1741: Inventor of Three- and Four-colour Prin-*

ting, Stuttgart 1985). De graveursfamilie Gautier-Dagoty is vooral bekend geworden door de eveneens in kleurenmezzotint uitgevoerde anatomische voorstellingen die zij leverde ten behoeve van wetenschappelijke publicaties. Carlo Lasinio, de maker van dit portret dat omstreeks 1784 is ontstaan, heeft de techniek bij Gautier-Dagoty in Parijs geleerd.

Litt.: C. Wax, *The Mezzotint. History and Technique*, Londen/New York 1990, p. 88, pl. 169.

Herk.: Verz. C. F. Bishop, New York en Lennox, Mass. (Lugt 2770b); Kunsth. Hill-Stone Inc., New York; Kunsth. H. H. Rumbler, Frankfurt am Main (Katalog 26, 1990, nr. 54). Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1991 (inv.nr. RP-P-1991-5).

Afb. 32. JOHANN ADAM KLEIN
(Neurenberg 1792–1875).
Portret van Johann Christoph Erhard, tekenend, 1822, iide staat (2).

Ets, 150 × 114 mm. In de marge: *J. C. Erhard, geb. in Nürnberg d. 21 Februar 1795, gestorben zu Rom, am 18 Jan. 1822. geätzt von seinem Freunde J. A. Klein, 1822, als Titelvignette zu dessen Nachlass.*

Opm.: Zwaar gekweld door lichamelijke pijn en in een staat van geestelijke aftakeling benam de 26-jarige Erhard zich begin 1822 in Rome het leven. Zijn geëtste *œuvre* dat een kleine 200 nummers telt, meest landschappen, werd na zijn dood lange tijd heruitgegeven, onder andere in een serie *Ansichten* die al in 1822 verscheen. Voor die publicatie maakte Johann Adam Klein die veel met Erhard gereisd had dit charmante geëtste portretje van zijn vriend, waar-

33

34

35

voor hij zich baseerde op zijn aquarel met het opschrift: *auf der grossen Kanzel in Aigen bei Salzburg den 5. August 1818* (thans Neurenberg, Stadtgeschichtliches Museum).

Litt.: A. Apell, *Das Werk von Johann Christoph Erhard, Maler und Radierer*, Dresden 1866, p. xxxviii, nr. 4; C. Jahn, *Das Werk von Johann Adam Klein*, München 1863, nr. 255; R. Freitag-Stadler, *Johann Adam Klein 1792-1875. Zeichnungen und Aquarellen*, Neurenberg 1975, bij nr. 278. *Herk.*: Veil. Galerie G. Bassenge, Berlijn, 18/19-5-1990, nr. 5931. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1990 (inv.nr. RP-P-1990-252).

Afb. 33 en 34. LORENZO LORENZI (geboren in Volterra, werkzaam ca. 1750-1760) naar

MAURO POGGI (werkzaam ca. 1740-1750).

Alfabeto Di Lettere Iniziali inventate, e delineate da Mauro Poggi Scrittore Fiorentino, ed incise dall'Abate Lorenzo Lorenzi. Titelblad en 24 etsen, 225 x 300 mm.

Elk gesigneerd: *Mauro Poggi inv. e del. en: L. Lorenzi inci.*; sommige bladen zijn bovendien voorzien van het opschrift: *Andrea Bimbi in penna*.

Opm.: Dit album is gevuld met letters die zijn samengesteld uit bloemrankmotieven waar op een speelse manier vogels en andere dieren in verwerkt zijn. Door overlapping hebben de dieren een ruimtelijke werking gekregen die de letters reliëf geeft. De vrouwefiguren die hier en daar voorkomen zijn in de stijl van Correggio,

een kunstenaar die juist in de tijd van ontstaan van de reeks, omstreeks 1750, grote belangstelling genoot. Het album is een fraai voorbeeld van de toepassing van het rococo-ornament en vormt een belangrijke verrijking van de verzameling vroege alfabetten in het prentenkabinet.

Litt.: *Katalog der Ornamentstichsammlung der Staatlichen Kunstbibliothek Berlin*, Berlijn/Leipzig 1939, nr. 5295.

Herk.: Kunsth. The Bookpress Ltd., Williamsburg, Virginia. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1991 (inv.nr. RP-P-1991-38).

Afb. 35. GIUSEPPE ZOCCHI (Florence ca. 1711-1767 Florence) naar FRANCESCO SOLIMENA (1657-1747). *Aeneas en Dido*.

Ets, 25,4 x 24,2 cm. Gesigneerd in de marge: *Gius: Zocchi inc: en Fran: Solimene Inv. e del: Opm.*: Tot nu toe was de schilder-etsers Giuseppe Zocchi niet in het Rijksprentenkabinet vertegenwoordigd. Deze ets geeft met enkele kleine variaties het schilderij weer van de Napolitaanse schilder Francesco Solimena in de verzameling Scholz-Forni in Hamburg dat dateert uit de tweede helft van de jaren dertig van de achttiende eeuw (F. Bologna, *Francesco Solimena*, Napels 1959, p. 118, p. 248, fig. 209).

Litt.: G. K. Nagler, *Neues allgemeines Künstler-Lexicon*, xxii, München 1852, p. 307, nr. 8.

Herk.: Verz. Weld-Blundell, Blundell Hall, Lancashire; Veil. G. Bassenge, Berlijn, 31-5-1991, nr. 5655. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1991 (inv.nr. RP-P-1991-100).

36

Afb. 36. SIR FRANCIS SEYMOUR HADEN (Londen 1818-1910 Alresford). *Sub tegmine...*, 1859. Ets en drogenaald, 156 x 150 mm., vde staat (5). Gesig-neerd: *Seymour Haden*; met opschrift en datum geëtst door Whistler: *Greenwich Park, 1859*. *Opn.*: Op een zomerdag in 1859 ontstond zowel deze

prent als Whistlers *Greenwich Pensioner* (Kennedy 34) waarop dezelfde liggende man is afgebeeld. Hadens voor-liefde voor het landschap blijkt ook hier; de prent van Whistler geeft alleen de figuur van nabij gezien weer. De titel is ontleend aan Vergilius die zowel in de *Eclogen* als in de *Georgica* de zinsnede gebruikt: 'onder het dek van

breedgetakte beuken'. *Litt.*: R. S. Schneidermann, *A Catalogue Raisonné of the Prints of Sir Francis Seymour Haden*, Londen 1983, pp. 60-62, nr. 16. *Herk.*: Kunsth. Garton & Co., Londen. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1991 (inv.nr. RP-P-1991-2).

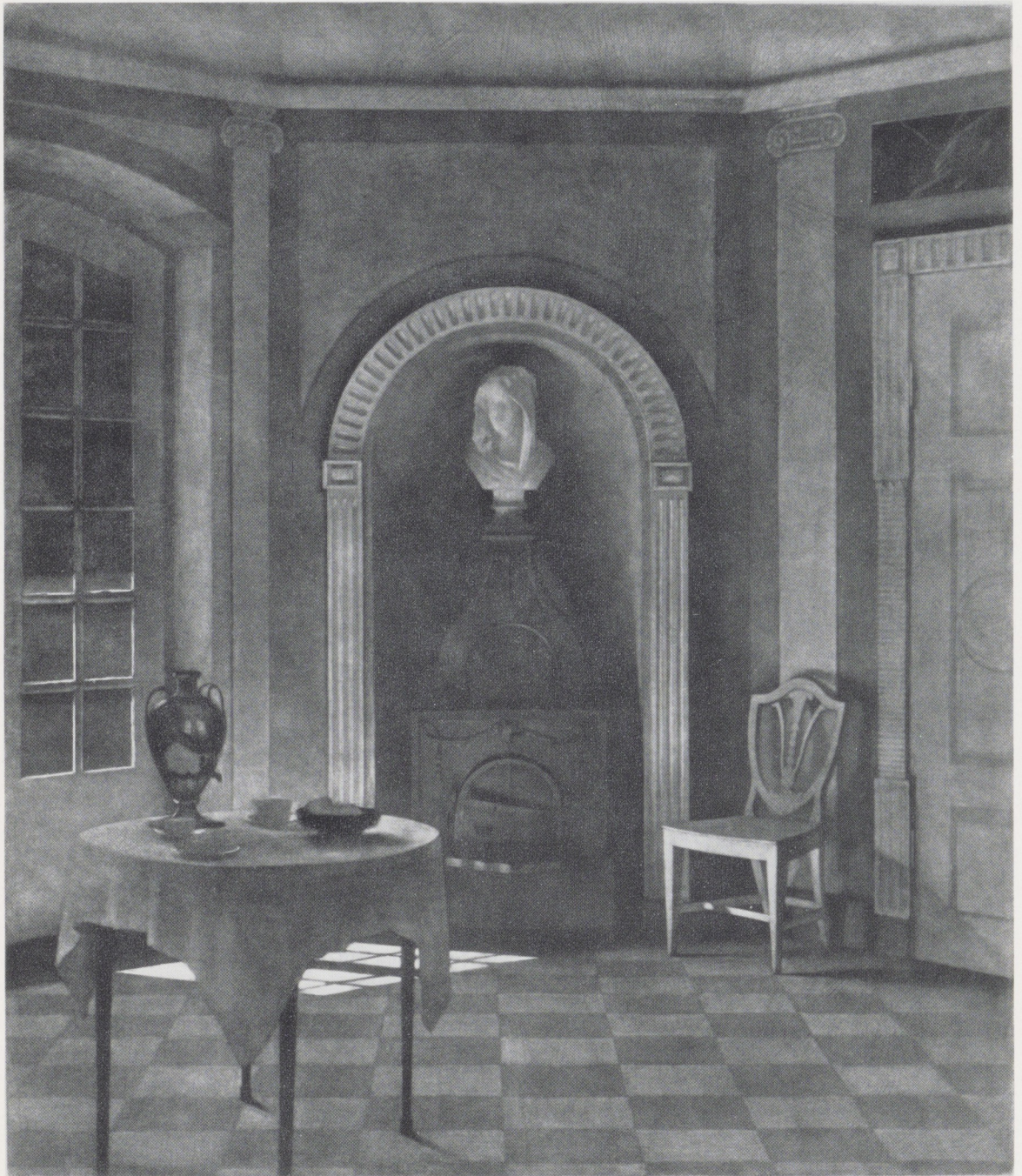
37

Afb. 37. FRANK DUVEINECK
(Covington, Kentucky
1849–1919 Cincinnati, Ohio).
Riva degli Schiavoni 1, 1882.
Ets, 218 × 333 mm. Gemono-
grammeerd in de linkerbene-
denhoek: FD.

Opm.: Dit Venetiaanse stads-
gezicht was samen met enkele
andere etsen van de Ameri-
kaan Duveneck inzet van een
affaire die is gedocumenteerd
in *The Piker Papers*. Seymour
Haden, oprichter van de
Society of Painter-Etchers
(1880), meende dat de etsen
van Whistler waren maar dat
hij ze onder een schuilnaam
wilde uitbrengen omdat hij
een contract had met de con-
currerende Fine Art Society.
Whistler vatte deze vergissing
op als een aantasting van zijn
integriteit en begon een belas-
terende campagne tegen zijn

zwager Haden die later beti-
teld is als een 'Storm in an
Aesthetic Teapot'. Dat Duve-
neck, vooral bekend als por-
tretschilder, Whistlers Riva
degli Schiavoni op een zeer
bedrieglijke manier parafrase-
erde blijkt bij vergelijking
met het origineel. Duveneck
koos een iets ander gezichts-
punt; vermoedelijk ontstond
de ets vanaf een balkon van
Casa Kirsch in de omgeving
van de Sta Maria della Pietà.
Litt.: E. Poole, 'The Etchings
of Frank Duveneck', *Print Col-
lector's Quarterly* xxv (1938),
p. 45, nr. 12; R. H. Getscher,
cat. tent. *The Stamp of Whist-
ler*, Oberlin etc. 1977-'78,
pp. 153–159, nr. 90; R. Neu-
haus, *Unsuspected Genius. The
Art and Life of Frank Duve-
neck*, San Francisco 1987.
Herk.: Verz. E. M. Henn (Lugt

872b); Kunsth. Pia Gallo, Chi-
cago. Aankoop uit het
F. G. Waller-Fonds, 1991
(inv.nr. RP-P-1991-39).

39

Afb. 38 en 39. PETER ILSTED (Falster 1861–1933 Kopenhagen).

Eetkamer in Liselund bij maanlicht, 1917

en: Gezicht vanaf de Villa d'Este, Tivoli, 1914.

Kleurenmezzotints, respectievelijk 503 × 434 mm. en 382 × 484 mm. Gesigneerd met potlood: *Peter Ilsted* en genummerd: 130/46 en 50/5.

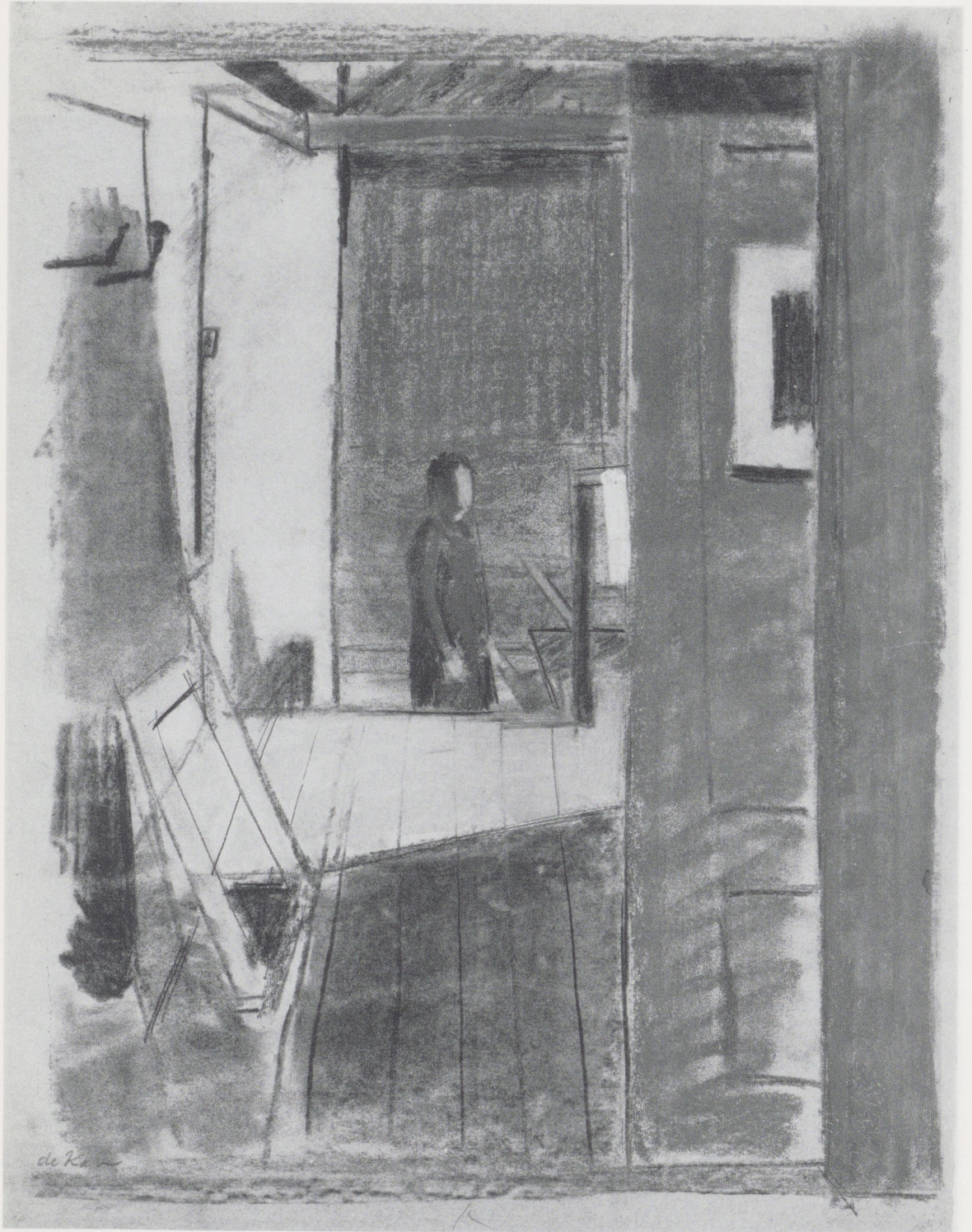
Opm.: Peter Ilsted is in Denemarken vooral bekend als schilder van interieurs die de invloed verraden van zijn zwager Vilhelm Hammershoi, al heeft hij ook een reeks verstilte landschappen geschil-

derd. In navolging van James Tissot begon Ilsted aan het begin van deze eeuw te experimenteren met de mezzotint-techniek. Hij legde een verzameling aan van Britse zwarte-kunstprenten en zocht naar mogelijkheden om in kleur te drukken. Deze twee prenten zijn '*à la poupée*' gekleurd, dat wil zeggen dat de kunstenaar plaatselijk voor elke afdruk kleur aanbracht met als gevolg dat de afdrukken onderling steeds iets verschillen. De grafiek van Ilsted is monumentaal van karakter en de versimpelde vormen hebben ertoe bijgedragen dat hij het proces

van inkleuren en afdrukken goed in de hand kon houden. Een viertal bladen van deze kunstenaar kon dankzij een extra bijdrage van het F. G. Waller-Fonds worden verworven ter gelegenheid van het afscheid van dr. J. W. Niemeijer als directeur van het Rijksprentenkabinet, onder wiens leiding vele belangrijke kleurendrukken aan de verzameling zijn toegevoegd.

Litt.: Olufsen en Svensson, nrs. 31 en 36.

Herk.: Kunsth. T. B. Donson, New York. Aankoop uit het F. G. Waller-Fonds, 1990 (inv.nrs. RP-P-1990-426 en 428).

41

Afb. 40. OTTO BOUDEWIJN DE KAT (geb. Dordrecht 1907). 'Down-stairs'. Figuur op de zoldertrap, 1947. Pastel en houtskool op grijs papier, 708 × 750 mm. Gesigneerd links onderaan: *de Kat*. *Opm.*: In de jaren tachtig verwierf het Rijksprentenkabinet verschillende ensembles van de z.g. Haarlemse 'schilders-bent'. In 1983 kreeg het museum het nagenoeg complete grafische oeuvre van Jeanne Bieruma Oosting ten geschenke, het jaar daarop een mooie groep tekeningen van Kees Verwey. Onlangs is het museum in het bezit gekomen van een gevarieerd ensemble tekeningen en prenten van Otto Boudevijn de Kat, wiens werk nauwelijks in de verzameling van het Rijksprentenkabinet was vertegenwoordigd. Hoewel De Kat in Dordrecht is geboren, wordt hij toch tot de Haarlemse schilders gerekend. Al vanaf zijn eerste

levensjaar woonde hij in die stad, waar hij de School voor Kunstnijverheid bezocht en ondermeer lessen volgde van de graficus S. Jessurun de Mesquita. Vanaf 1927 studeerde hij aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam.

In de jaren 1928–1929 werkte hij samen met de Rotterdamse kunstenaar Laurens van Kuyk in Parijs. Na zijn huwelijk met Hans van Zijl maakte hij verschillende reizen naar Zuid-Frankrijk, waar hij veel aquarelleerde, en exposeerde hij samen met M. C. Escher in Rome. Van 1934 tot eind 1940 woonde hij in het Belgische Ukkel. Eind 1940 keerde hij naar Nederland terug en vestigde zich in Overveen. Na de tweede wereldoorlog richtte hij met Kees Verwey de *Hollandse Aquarellistenkring* op. Van 1955 tot 1972 was hij hoogleraar aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam.

Zijn oeuvre bestaat uit schilderijen, aquarellen, tekeningen, hout- en linoleumsneden, etsen en litho's. De pastel 'Down-stairs' maakte De Kat in een grote bollenschuur te Overveen waar zich beneden een kantoorruimte bevond en waar hij op de zolder een atelier met een dakraam had laten maken. In deze tekening die is opgebouwd uit met elkaar contrasterende vlakken, legde De Kat – zoals hij het zelf omschreef – 'de onafwendbaarheid van een moment' vast, 'waarin geen enkel onderdeel zich anders lijkt te kunnen voordoen dan juist zo'.

Litt.: K. G. Boon, 'Bij de zeventigste verjaardag van Otto de Kat' in cat. tent. *Otto B. de Kat*, Haarlem (Frans Halmuseum)/ Zutphen (Museum Henriëtte Polak)

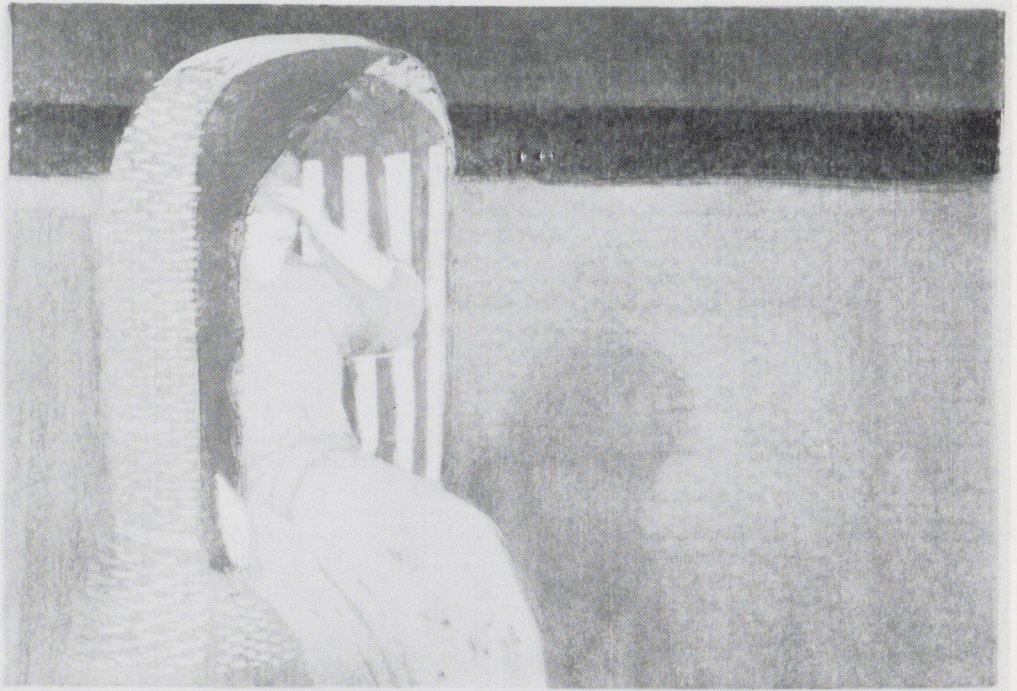
1978; H. Redeker, *Otto B. de Kat*, Venlo 1984, pp. 38–39. *Tent.*: Haarlem/Zutphen 1978. *Herk.*: Geschenk van de kunstenaar (inv.nr. RP-T-1990-59).

Afb. 41. OTTO BOUDEWIJN DE KAT (geb. Dordrecht 1907). Zelfportret bij olielampje, 1944.

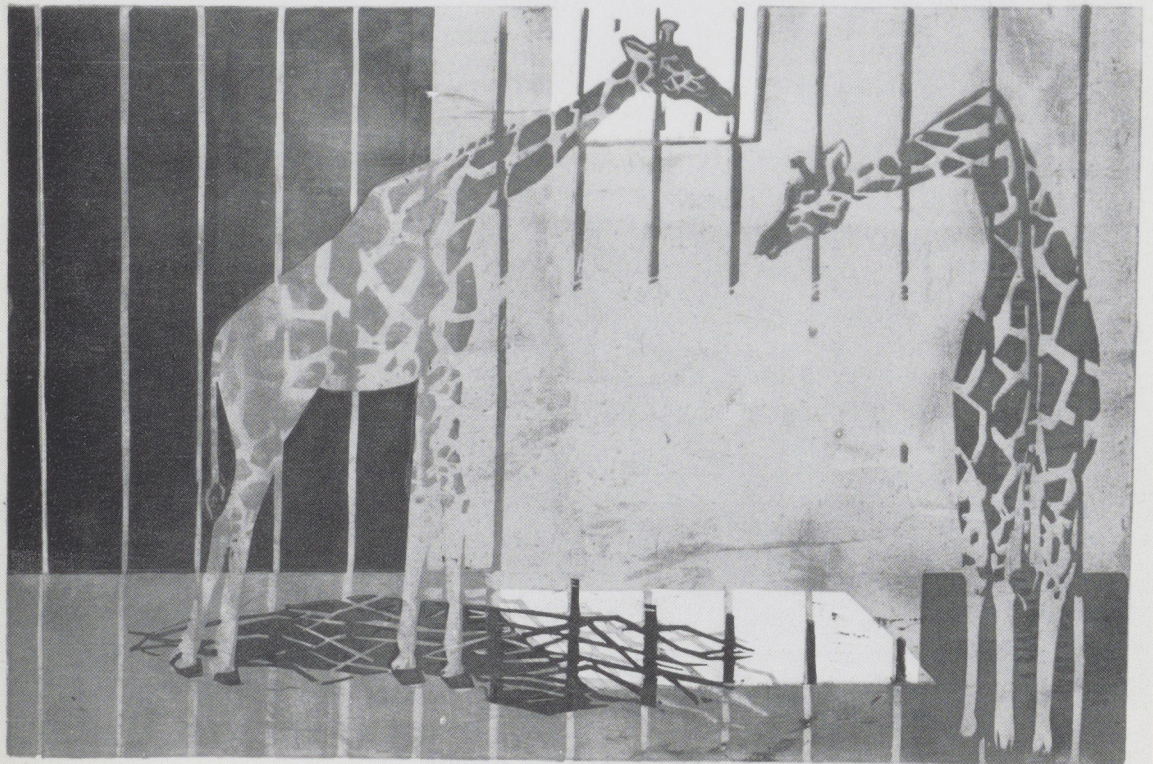
Houtskool, 250 × 170 mm. Gesigneerd en geannoteerd links onderaan: *Otto de Kat - 22 Dec. 1944*.

Opm.: Tijdens de tweede wereldoorlog maakte De Kat verschillende portretten waaronder dit zelfportret met onderlicht dat tijdens de hongerwinter (22 december 1944) tot stand kwam.

Herk.: Geschenk van de kunstenaar (inv.nr. RP-T-1990-42).

42

43

44

44

Afb. 42. OTTO BOUDEWIJN DE KAT (geb. Dordrecht 1907). Vrouw in strandstoel, 1954. Linoleumsnede in kleur, 162 × 240 mm. Gesigneerd met potlood links onderaan: 7 - 1/9 *épreuve d'artiste - fin de siècle* en getekend rechts onder: *Otto B. de Kat. 1954.* *Opm.*: Deze linoleumdruk werd in 1954 gemaakt naar een aquarel van De Kats eerste vrouw op het strand in Zandvoort. Dit blad doet sterk denken aan de schablonenachtige afdrukken uit de Japanse prentkunst.

Herk.: Geschenk van de kunstenaar (inv.nr. RP-P-1990-219).

Afb. 43. OTTO BOUDEWIJN DE KAT (geb. Dordrecht 1907). Twee giraffen, 1954. Linoleumsnede in kleur, 274 × 403 mm. Geannoteerd met potlood links onderaan: *épreuve d'artiste* en gesigneerd rechts onderaan: *Otto B. de Kat.* *Opm.*: In 1952 publiceerde Harriët Laurey bij de Uitgevers Maatschappij Holland een gedichtenbundel getiteld *Loreley*. Twee jaar later drukte

Joh. Enschedé en Zonen een map met drie gedichten uit die bundel in de vorm van rijmprenten. Otto de Kat maakte de drie linoleumsnedes en spaarde bij deze illustraties ruimte uit voor de versregels. Dit is een van de drie proefdrukken voor *Drie dieren-gedichten door Harriët Laurey*, 's-Gravenhage 1954. Deze map, die de *Twee giraffen*, *De schildpad* en *De slak* bevat, werd uitgegeven door de Nederlandsche Vereeniging voor Druk- & Boekkunst. In deze prent is de invloed van S. Jessurun de Mesquita duidelijk waarneembaar, o.a. door het ontbreken van een duidelijke contour.

Herk.: Gekocht van de kunstenaar (inv.nr. RP-P-1990-380).

Afb. 44. OTTO BOUDEWIJN DE KAT (geb. Dordrecht 1907).

Vrouwefiguur.

Ets, 248 × 185 mm. Geannoteerd met potlood links onderaan: *épreuve d'artiste 1/2* en gesigneerd rechts onderaan: *Otto B. de Kat.*

Opm.: De Kat maakte veel hout- en linoleumsnedes en ook verschillende litho's. Het aantal etsen bleef beperkt. Dit blad, dat sterk aan Bonnard doet denken, is vermoedelijk gemaakt naar een tekening.

Herk.: Gekocht van de kunstenaar (inv.nr. RP-P-1990-370).